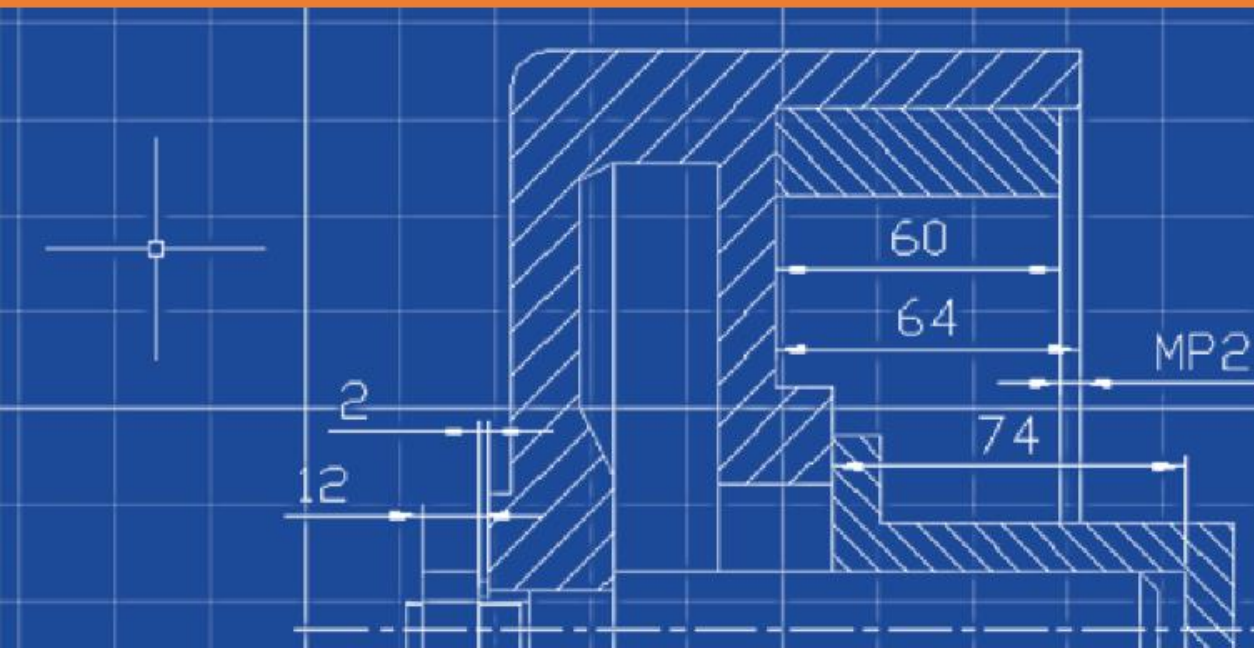
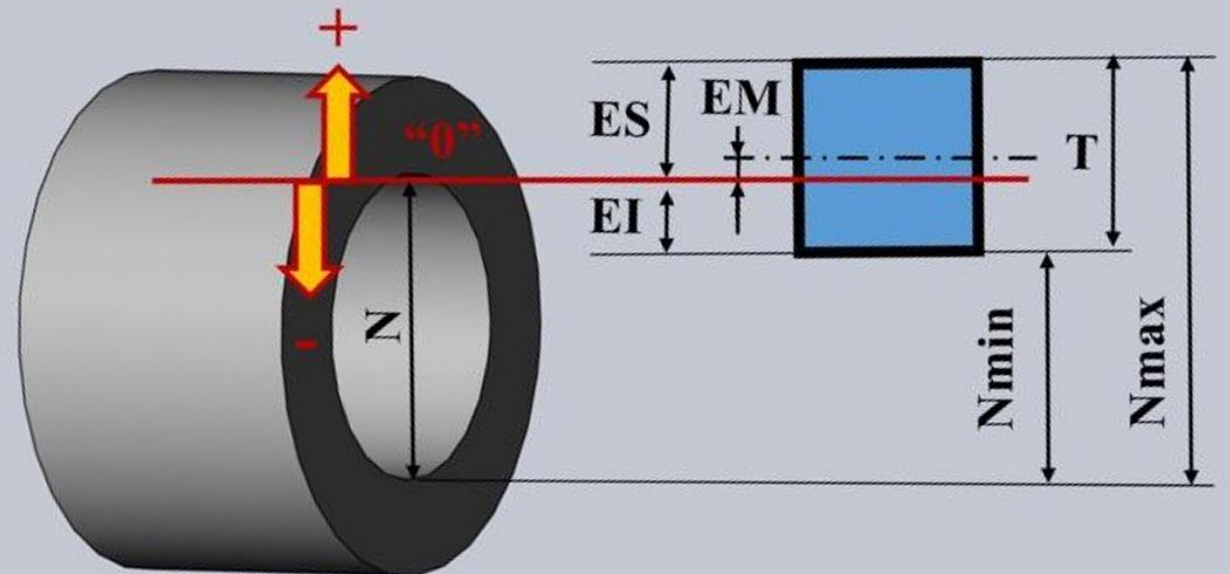
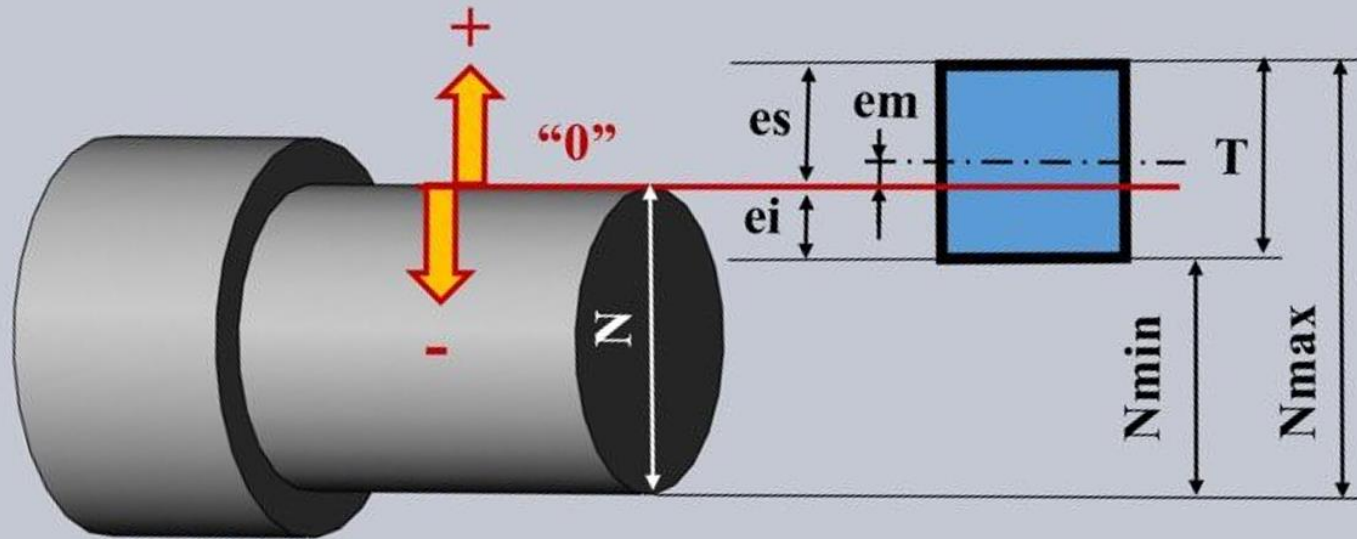

Основи на ИНЖЕНЕРНОТО ПРОЕКТИРАНЕ

Name	Type	Fitness calculations of the Chromo				
tp_C3_1-1	min ▾	<pre>{ \$fitnesspro=\$weight[\$c1-1][\$c2-1]+\$weight[\$c2-1] [\$c3-1]+\$weight[\$c3-1][\$c4-1]+\$weight[\$c4-1] [\$c5-1]+\$weight[\$c5-1][\$c6-1]+\$weight[\$c6-1] [\$c7-1]+\$weight[\$c7-1][\$c8-1]+\$weight[\$c8-1] [\$c9-1]+\$weight[\$c9-1][\$c10-1]+\$weight[\$c10-1] } } else {\$fitnesspro=10000000000;}</pre>				
<div><div>Add Gene</div><div>Input Gene[I]</div><div>Delete [X]</div><div>Read Project</div><div>Save Project</div><div>Save a</div></div>						
N	Name	Type	From	To	Period	Del.
1	c1	0	1	1	0	Del.

ТОЧНОСТ НА РАЗМЕРИТЕ

ТОЧНОСТ НА РАЗМЕРИТЕ-ТЕРМИНОЛОГИЯ₁

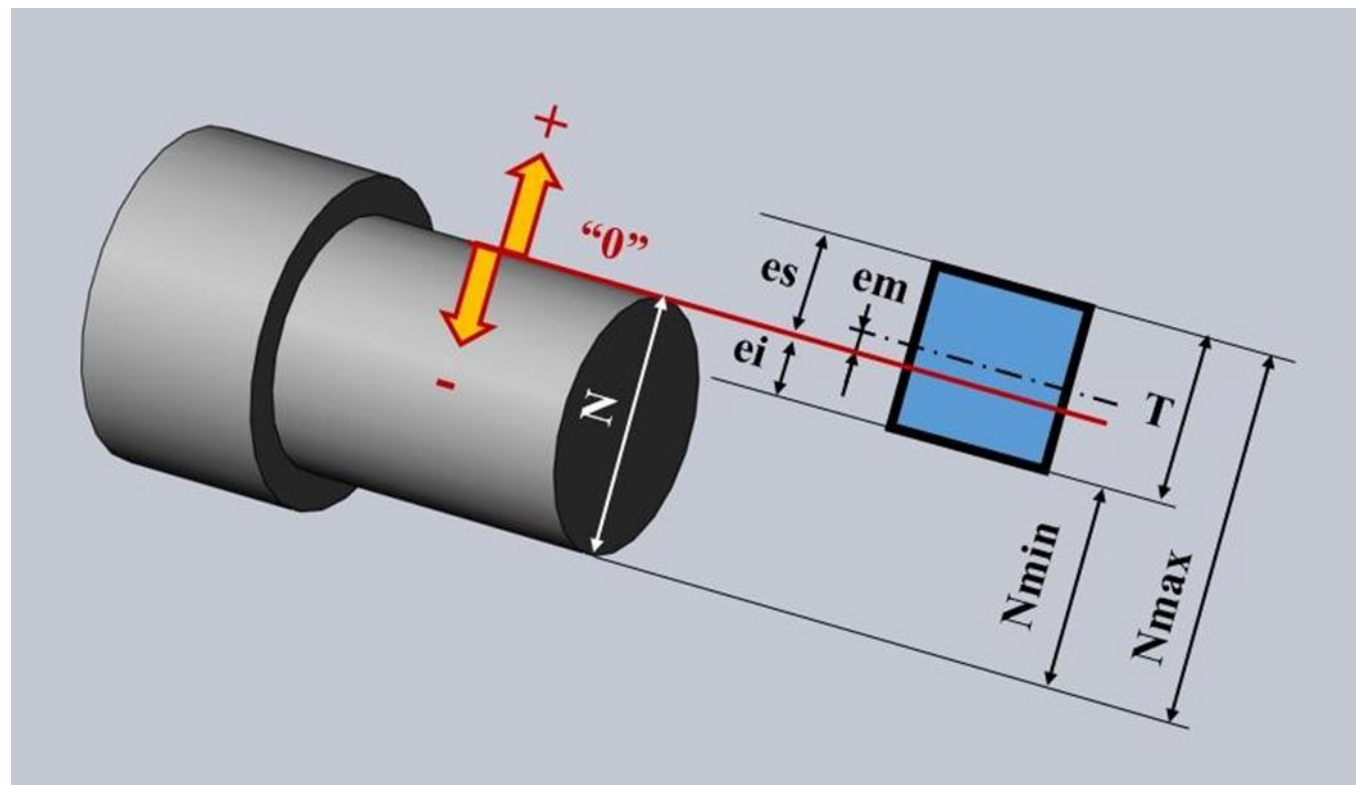
- **Действителен размер:** Това е размер, който се измерва след производствения процес.
- **Основен размер N :** Това е стандартен (номинален/идеален) размер на детайла, който се определя по време на процеса на проектиране, с който се определят границите му.
- **Нулева линия „0“:** Това е права линия, която представлява основния размер. Всички гранични отклонения са свързани с нулевата линия.
- **Горна граница $N_{\max}$:** Това е граница, която се дава на размерите на всеки обект, за да се определи максималният размер на обекта.
- **Долна граница $N_{\min}$:** Това е граница, която се дава, за да се определи минималния размер на обекта.
- **Допускова зона T :** Дефинира се като допустимо изменение, което се дава на размерите на продукта. Може да се определи и като разлика между максималния размер на обекта и минималния размер на обекта.

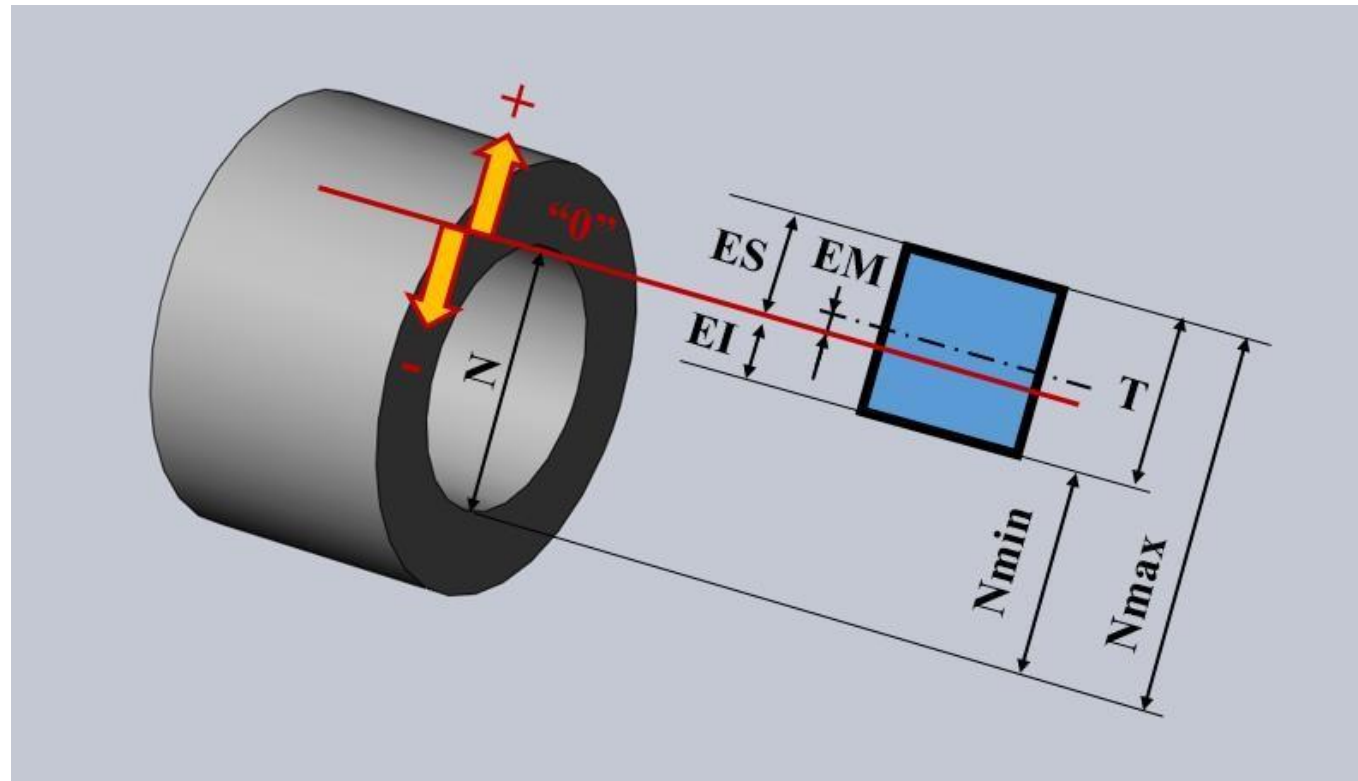
ТОЧНОСТ НА РАЗМЕРИТЕ-ТЕРМИНОЛОГИЯ₂

- **Отклонение:** Дефинира се като разлика между границата на детайла и основния размер на вала или отвора:
- **Горно отклонение ES/es:** Определя се като разликата между размера на горната граница и съответния основен размер. Той е представен с ES за отвор и es за външна повърхнина. Той е положителен, когато размерът на горната граница е по-голям от основния размер. Той е отрицателен, когато размерът на горната граница е по-малък от основния размер.
- **Долно отклонение EI/ei:** Определя се като разликата между размера на долната граница и съответния основен размер. Той е представен с EI за отвор и ei за външна повърхнина. Той е положителен, когато размерът на долната граница е по-голям от основния размер. Той е отрицателен, когато долната граница е по-малка от основния размер.
- **Средно отклонение EM/em:** Това отклонение показва разположението на средата на допусковата зона спрямо нулевата линия.
- **Основно отклонение:** Това е горното отклонение или долното отклонение което е по-близо до нулевата линия.

ВАЛ/SHAFT

ВТУЛКА/HOLE

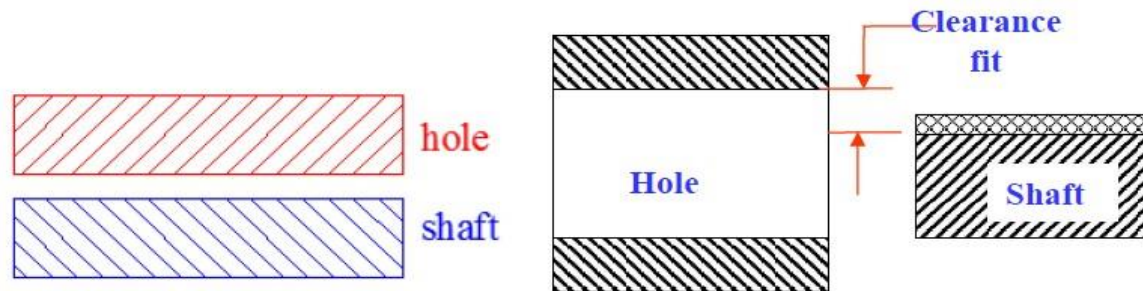
СГЛОБКИ₁

Сглобки на гладки съединения Сглобката е понятие, определящо характера на съединението между повърхнините на два детайла - с хлабина или стегнатост. За сглобка се говори когато номиналните размери на вала и втулката са еднакви и характеристиката на сглобката се определя от разликата между отклоненията на втулката/отвора и вала.

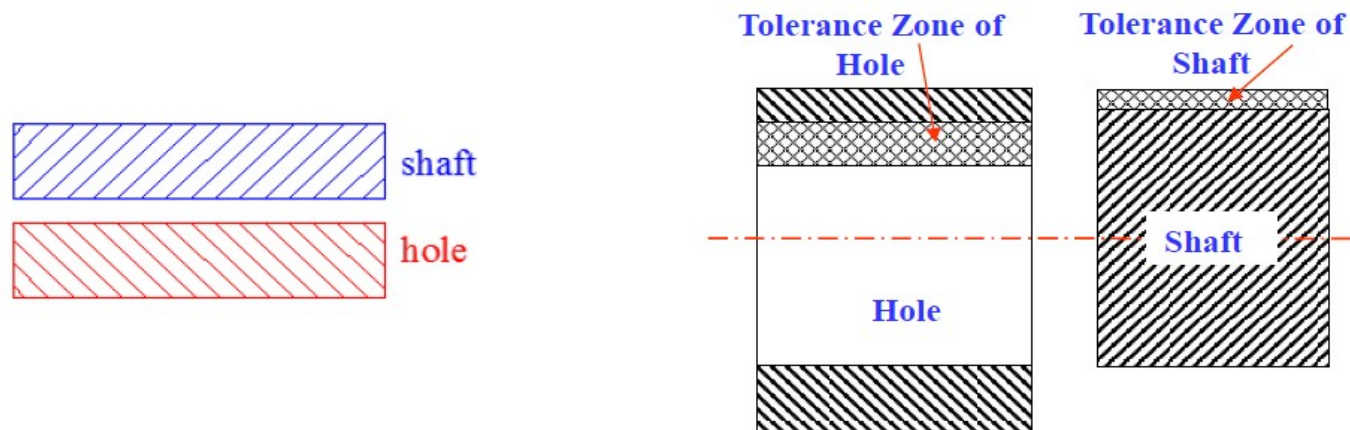
Сглобките биват: с хлабина (допусковата зона на отвора е над допусковата зона на вала), със стегнатост (допусковата зона на отвора е под допусковата зона на вала) и преходни (допусковите зони на вала и отвора се припокриват).

СГЛОБКИ₂

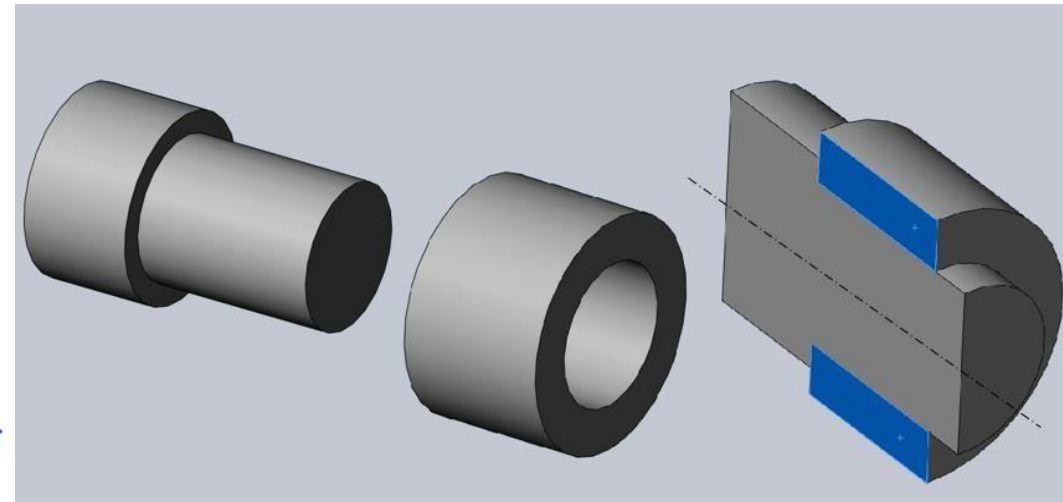
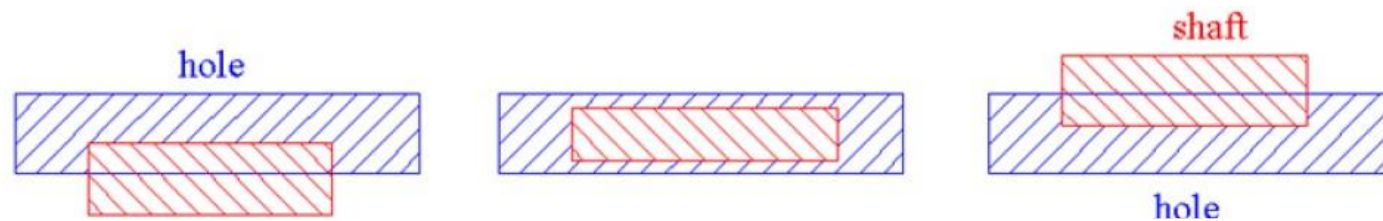
С хлабина

Със стегнатост

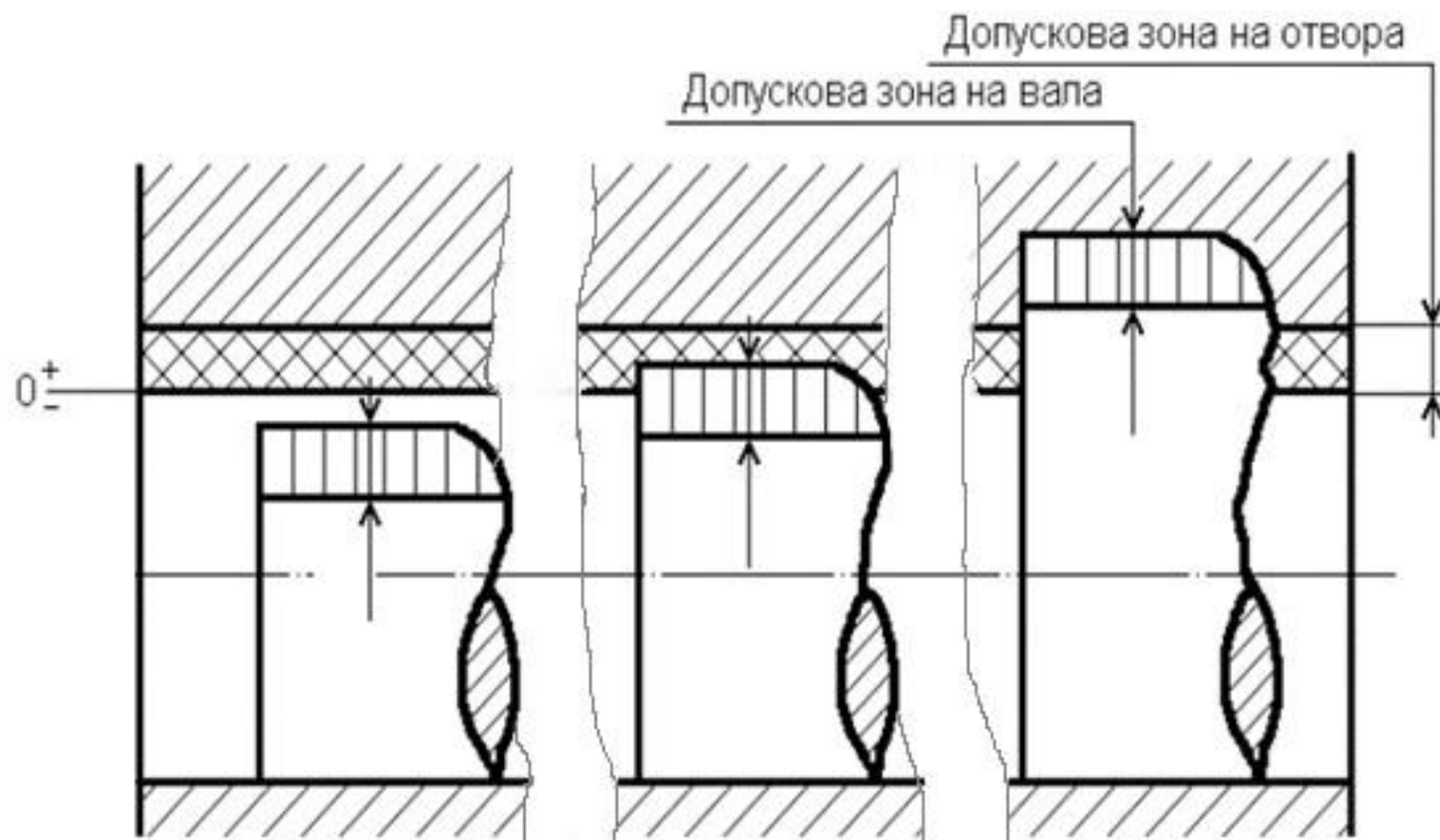

Преходна

СГЛОБКИ₃

Характеристики на сглобките

- **ХЛАБИНА:**

максимална хлабина **J_{max}**, минимална хлабина **J_{min}**, средна хлабина **J_m=(J_{min}+ J_{max})/2**

- **СТЕГНАТОСТ:**

максимална стегнатост **S_{max}**, минимална стегнатост **S_{min}**, ср. стегнатост **S_m=(S_{min}+ S_{max})/2**

- **ПРЕХОДНА:**

максимална хлабина **J_{max}**, максимална стегнатост **S_{max}**, **P=S_{max}- J_{max}**

Размерен анализ – видове размери

ВИДОВЕ РАЗМЕРИ В СГЛОБЕНИТЕ ЕДИНИЦИ

Размерите в сглобените единици са резултат от **два вида действия** (делим ги на две групи, означени подолу с **PD** и **MP**):

А) Производство на детайлите (PD - размерите на детайлите са резултат от производствен процес).

Б) Сглобяване на детайлите (MP – монтажни параметри - те са резултат от процеса на сглобяване).

Видове задачи

А) ПРОЕКТНА - Проектира се нова сглобена единица (изделие). Конструкторът добре знае своите изисквания към МР и трябва да се изчислят размерите и допуските на детайлите $PD = ?$.

МР е даден, $DP = ?$ трябва да се изчисли

Б) ПРОВЕРОЧНА - Изделието е произведено, но има нужда да се проверят някои $MP = ?$.

DP са дадени, $MP = ?$ трябва да се изчисли

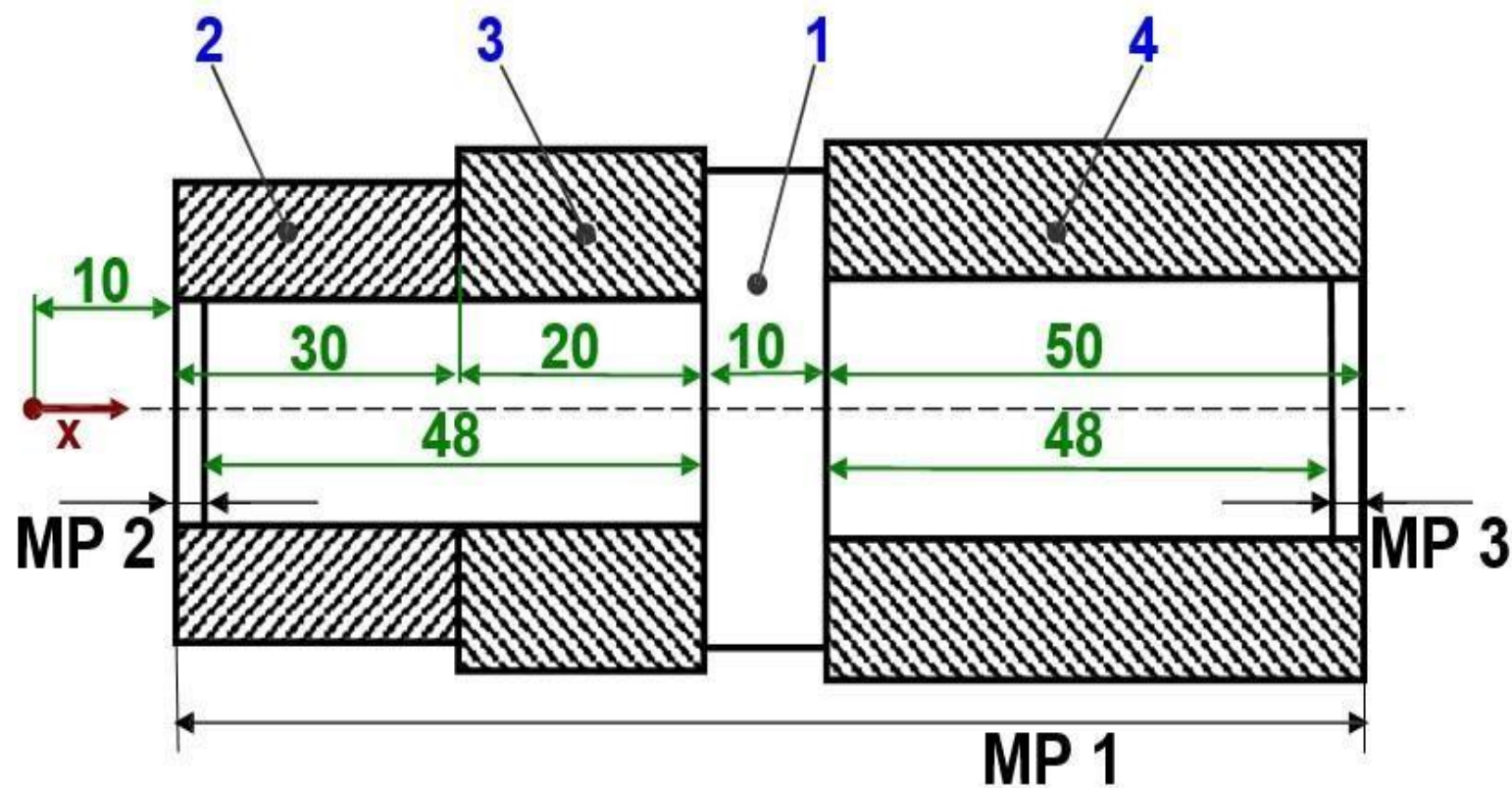

Подвидове проектни задачи

Подвидовете дизайнерски задачи се отличават поради различни изисквания към МР:

- А) Допусковата зона е „затворена“ (фиксирана)** от горната и долната страна, например: $ES / es = +0,03$, $EI / ei = -0,04$.
- Б) Затворена отгоре:** $ES / es = + 0,03$, $EI / ei =$ не е ограничено (размерът да не става по-голям от зададена стойност).
- В) Затворена отдолу:** $ES / es =$ не е ограничено, $EI / ei = -0.04$ (размерът да не става по-малък от зададена стойност).

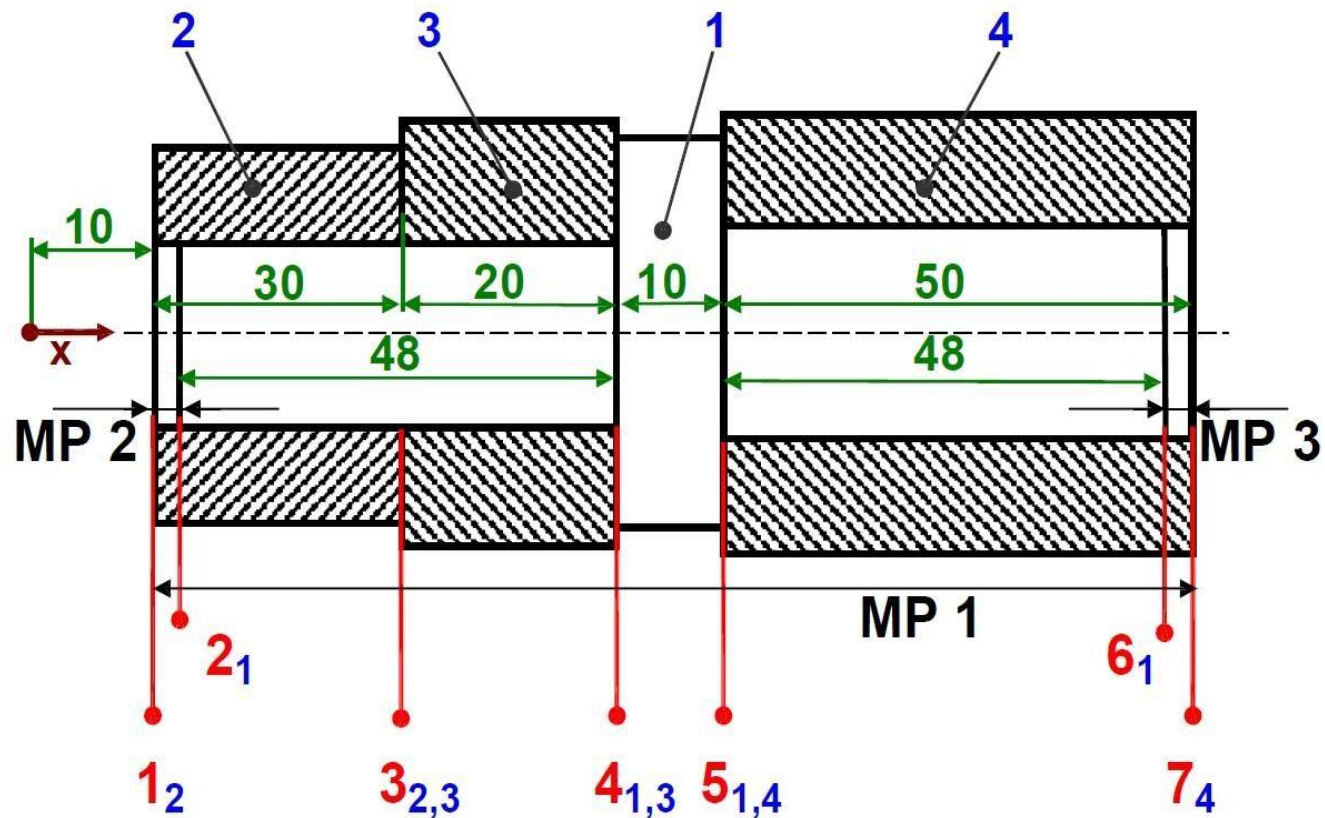
Решаване на линейна проверочна задача

Кодиране на размерна структура

ПОДГОТОВКА на чертежа: поставете ос X (координатна система) и задайте различни номера на всяка съставна част.

КОДИРАНЕ: задайте КОДОВЕ (имена/номера) на повърхнините, ограничаващи монтажни параметри и участващи в челни съединения перпендикулярни на ос X: номера (с нарастване по посока на ос X) и индекси за принадлежност - номера/номерата на детайла/детайлите към който/които принадлежат.

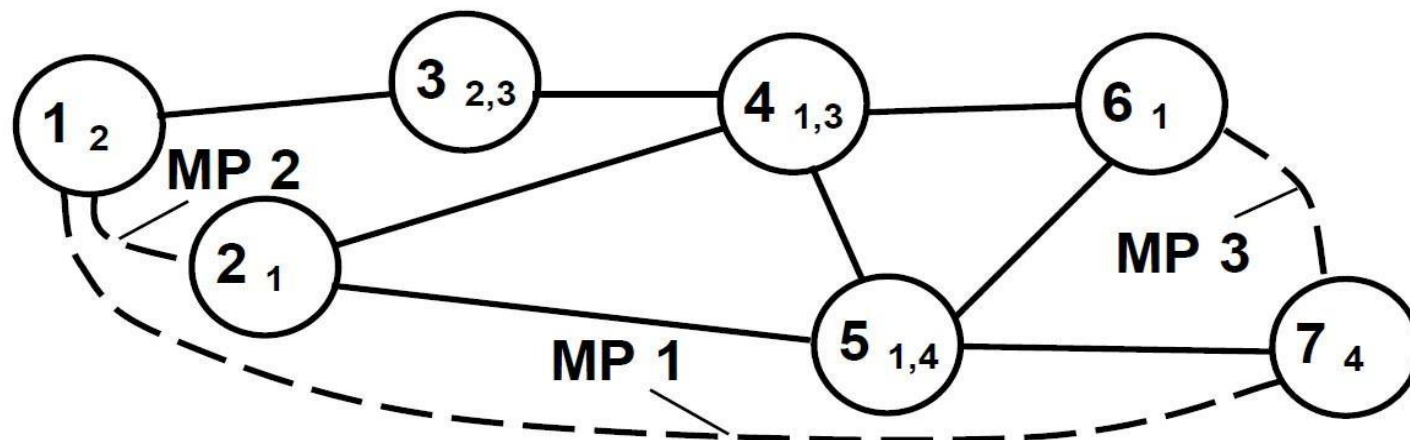

Моделиране на размерна структура₁

МОДЕЛИРАНЕ НА РАЗМЕРНА СТРУКТУРА: изгражда се граф модел с обекти кодираните повърхнини и два вида връзки (линии):

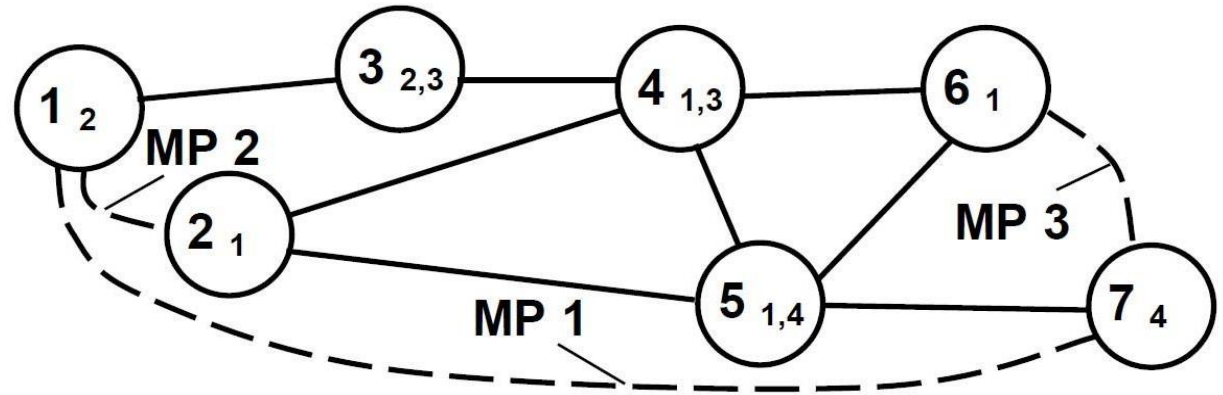
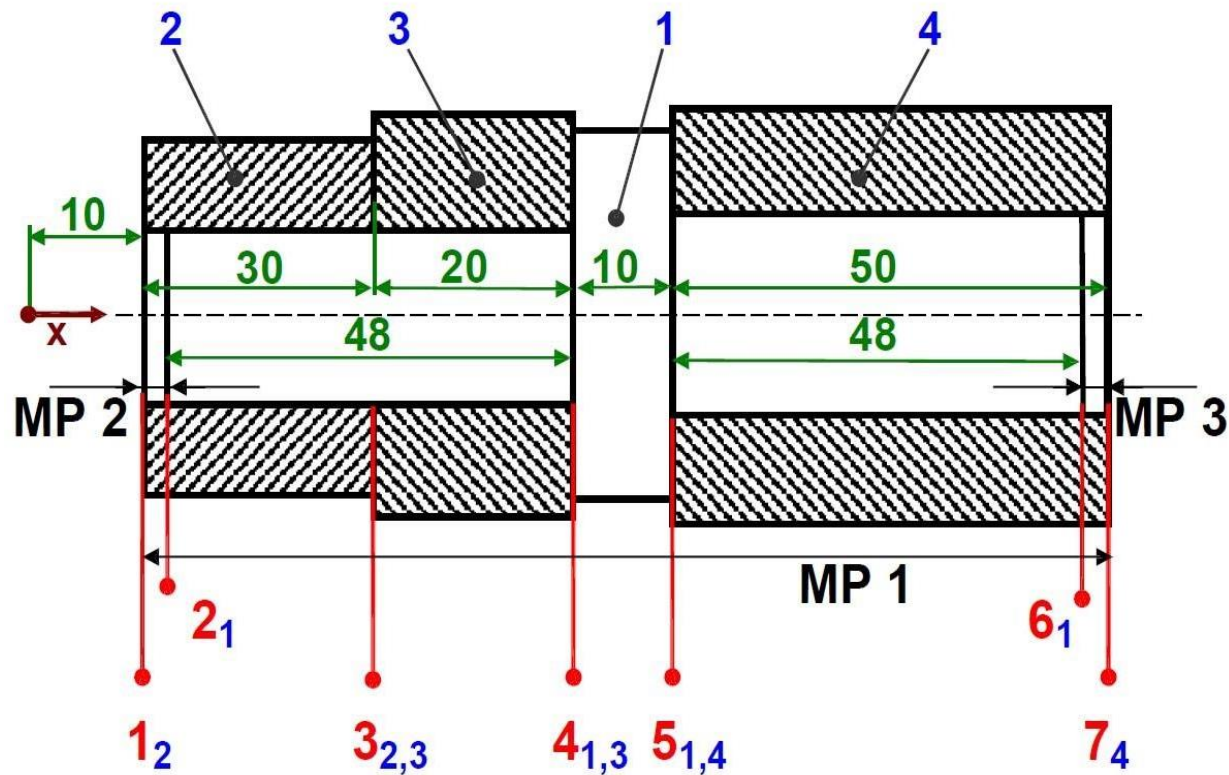
- - - - - (за монтажни параметри/размери след сглобяване /) между повърхнини на различни елементи/детайли;

И ————— (непрекъснатата линия) за размери на съставните елементи/детайли (между повърхнини на един елемент/детайл – с еднакви индекси).

Моделиране на размерна структура₂

Разкриване на размерните вериги

РАЗКРИВАНЕ НА РАЗМЕРНИТЕ ВЕРИГИ – Търси се най-краткия път между MP_i повърхнините - от повърхнината с по-малък номер до повърхнината с по-голям номер (номерата съответстват на разположенията по оста X). Разстоянията са маркирани с „/“, например „3/4“ означава разстоянието между повърхности номер 3 и 4. Разстоянието между (по-малко число) / (по-голямо число) се добавя като „+“, докато (по-голямо) / (по-малко) се добавя като „-“. Резултатът за трите размерни вериги е както следва:

- $MP1 (1/7) = 1/3 + 3/4 + 4/5 + 5/7$
- $MP2 (1/2) = 1/3 + 3/4 - 4/2$
- $MP3 (6/7) = -5/6 + 5/7$

Изчисляване – проверочна задача

$$N_{MP} = \sum \xi_i N_i$$

$$T_{MP} = \sum T_i$$

$$EM_{MP} = \sum \xi_i EM_i$$

Примерно решение на втората размерна верига:

$$MP2 (1/2) = 1/3 + 3/4 - 4/2$$

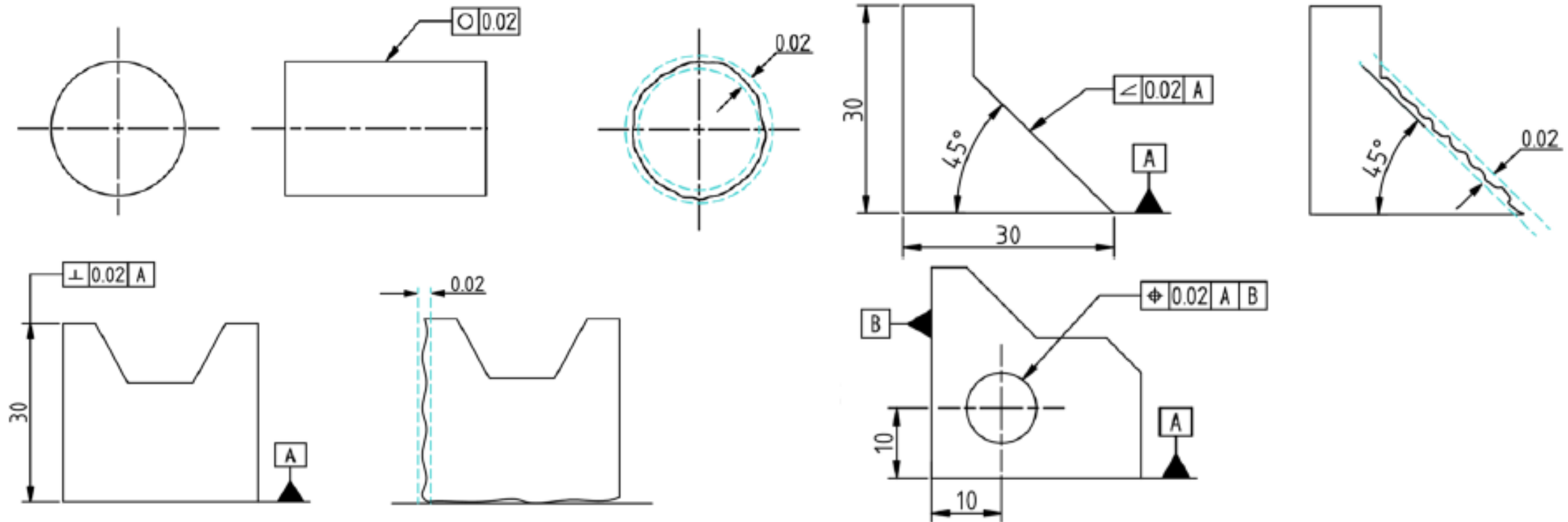
Размер	N	T	EM	ξ
1/3	30.000	0.020	0.000	1.000
3/4	20.000	0.012	0.004	1.000
2/4	-48.000	0.020	-0.008	-1.000
1/2	2.000	0.052	-0.004	

Видове геометрични допуски

Точностни характеристики на	Вид геометричен допуск	Символ
ФОРМА	Праволинейност	
	Равнинност	
	Кръглост	
	Цилиндричност	
	Зададен профил	
	Зададена повърхнина	
ОРИЕНТАЦИЯ	Успоредност	
	Перпендикулярност	
	Наклон	
РАЗПОЛОЖЕНИЕ	Местоположение /позиция/	
	Концентричност	
	Съосност	
	Симетричност	
БИЕНЕ	Местно радиално биене	
	Местно челно биене	
	Пълно радиално биене	
	Пълно челно биене	

Геометрични допуски - примери

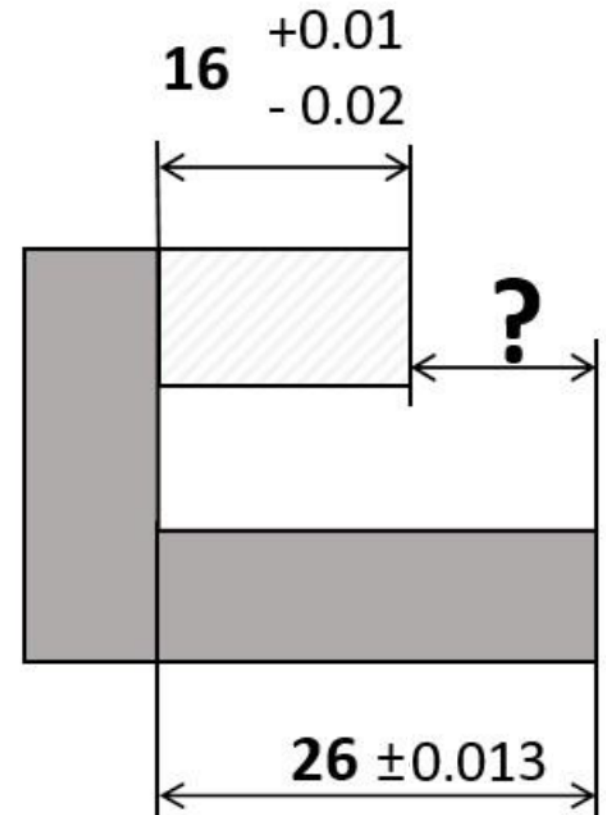

Примерни задачи

Начертайте диаграмата и определете вида и характеристиките на сглобката:

Ø50 H7/j6

Пресметнете размера означен с “?”

Въпроси?

